

DANIJEL JUKOPILA
Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet, Zagreb
daniel.jukopila@ufzg.hr

Primljeno: 28. 04. 2021.
Prihvaćeno: 27. 09. 2021.
DOI: 10.21857/y6zolbrkqm

MEĐIMURJE, MEĐIMORJE, MEĐUMURJE - PRILOG POZNAVANJU HORONIMA HRVATSKE TRADICIJSKE REGIJE

Horonim Međimurje sa svojom simboličkom funkcijom za većinu je ispitanika tijekom intervjua jasno određivao smještaj regije uz rijeku Muru, a jedina dvojba bila je koristiti ga u službenoj inačici Međimurje ili u arhaičnom, a po mnogima i dijalektalnom izrazu Međimorje. Problematika ovog horonima mnogo je složenija, iako nema puno radova na ovu temu. Najiscrpniji i najkompleksniji je rad Z. Bartolića (1998) koji se temelji na interdisciplinarnom pristupu objedinjujući spoznaje lingvistike, povijesti, književne povijesti i geografije, međutim nije praćen i utemeljen na terenskom istraživanju, a koje je provedeno tijekom izrade ovog rada. Temeljna teza njegova rada je da bi ispravno ime regije bilo Međimorje, pri čemu se samo ime tumači apelativom otok na dijalektalnom govoru. Ovo se tumačenje dokazuje primjerima iz starije literature gdje se koristi u značenju otoka, pri čemu se aludira na hidrografske granice Međimurja koje su tijekom povijesti predstavljale značajnu komunikacijsku prepreku prema susjednim prostorima, a time i pojačavale osjećaj izoliranosti karakterističan za otoke. Pojam otoka nalazimo i u latinskoj inačici *Insula* koju u različitim varijacijama nalazimo u starijoj literaturi, posebice na starim geografskim kartama, no nikada samostalno već u varijacijama s imenima rijeka Mure i Drave. Istovremeno i strani izvori, posebice na jezicima koji su u pojedinim razdobljima korišteni u samom Međimurju, poput njemačkog *Murinsel* u značenju morskog otoka ili mađarski *Muraköz* u značenju područja uz Muru, sadrže ime rijeke kao osnovnu odrednicu imena. Zanimljivo je da ni jedan od sugovornika u intervjuu nije znao prijevod riječi međimorje (otok), već su je svi tumačili međimurskim načinom izgovaranja, tj. „po domaći“. Anketno je istraživanje pokazalo da većina stanovnika u Međimurju (49%) i izvan njega (54%) smatra da je horonim Međimurje vezan uz ime rijeke Mure, gotovo trećina smatra da je ime proizašlo iz latinskog *Insula inter Muram et Dravam*. To su također oni iz skupine starijih ispitanika s višim obrazovanjem te je njihov odgovor posljedica prijevoda s latinskog koji jasno određuje prostor, a najmanje je onih koji ga tumače kao prijevod dijalektalnog imena Međimorje na standardni jezik (18% u Međimurju te 12% izvan njega). Istraživanje

ne potvrđuje Bartolićevu tezu koju je iznio kao mišljenje i svojevrstu preporuku, već potvrđuje tezu o rijeci Muri kao okosnici prostora Međimurja, unatoč tome što isti granični položaj ima i rijeka Drava. No Drava je eponim susjednoj tradicijskoj (Podravina), ali i prirodnoj regiji (podravina u smislu nizine uz rijeku Dravu) na njezinim desnim obalama.

Cljučne riječi: horonim; Međimurje; Međumurje; Međimorje; insula.

1. UVOD

O važnosti horonima Međimurje i nedoumicama stanovništva o njegovu „ispravnu“ korištenju govore i povremeni natpisi u lokalnom tjedniku *Međimurje*. Tako u internetskom izdanju iz 2010. godine¹ Josip Đebi navodi da se već 14 godina bavi istraživanjem toponima Međimurje i navodi: „Do danas je objavljeno više studija o mogućem značenju imena koje se krije iza imena toponima Međimurje. Među autorima je i nekoliko hrvatskih sveučilišnih profesora. Sve do sada objavljene studije nisu prezentirale vjerodostojno obrazloženje, a niti precizno definirale što se točno krije iza imena Međimurje, Međumurje i Međimorje. Dapače, neki su jednostavno nekritički prihvatili teoriju kako je toponim Međimurje zapravo otok koji se nalazi na utoku dviju rijeka, rijeke Mure i rijeke Drave!“ Na kraju novinskog članka izjavljuje: „Ime Međimorje samo je fonetski drukčije, ali ima isto značenje kao i druga dva imena Međimurje i Međumurje. Razlika je samo fonetska, a ima istu fonetsku ‘grešku’ kao kod imena mjesta Dubrava i Dobrava ili Duobrava!“ U istim novinama pojavio se i oprečan osvrt Josipa Mezge² iz Baranje, podrijetlom Međimurca, koji je na temelju očuvanog mjesnog govora svojih roditelja zaključio: „Po mom laičkom zaključku pravilan je naziv ili ime Međimorje jer se sastoji od dvije riječi međi (među ili između) i mora ili morja. Kao što je poznato Međimorje se nalazi između dviju rijeka Drave i Mure.“ Ova dva laička pristupa navedenoj problematici ukazuju i na znanstveni problem tumačenja horonima Međimurje te će se u tekstu koji slijedi navesti rezultati znanstvenih istraživanja ovog horonima, koja nisu dala konačan i općeprihvaćen zaključak.

Problematicom horonima Međimurje bavio se Z. Bartolić³ koji se zbog složenosti toponima odlučio na interdisciplinarni pristup problematici s aspekta lingvistike, povijesti, književne povijesti i geografije. Na temelju njegovih istraživanja izdvajaju se opisna latinska imena ove tradicijske regije te tri hrvatska

¹ [https://medjimurje.hr/aktualno/glas-javnosti/tocno-je-i-medimurje-i-medumurje-i-medimorje-2923/\(24.veljače.2016.\)](https://medjimurje.hr/aktualno/glas-javnosti/tocno-je-i-medimurje-i-medumurje-i-medimorje-2923/(24.veljače.2016.)).

² [https://medjimurje.hr/aktualno/glas-javnosti/medimurje-ili-medimorje-422/\(24.veljače.2016.\)](https://medjimurje.hr/aktualno/glas-javnosti/medimurje-ili-medimorje-422/(24.veljače.2016.)).

³ Zvonimir BARTOLIĆ, „Toponim Međimurje“, *Sjevernohrvatske teme*, knjiga 5., studije i rasprave, Matica hrvatska, Čakovec, 281-307.

se pronalaze u literaturi i stručnim radovima, ali koji se i danas koriste u svakodnevnoj komunikaciji stanovništva: Međimurje, Međimorje, Međumurje.

2. LATINSKI DESKRIPTIVNI HORONIMI MEĐIMURJA

Analizom starih geografskih karata Međimurja ili njegova dijela nalaze se brojni toponimi u Međimurju. Njihova se brojnost povećava s novijim izdanjima karata, no najčešće je riječ o hidronimima Drava i Mura te Trnava i toponimima pojedinih mjesta koja su u tom vremenu predstavljala središta okupljanja stanovništva ili bila sjedišta plemićkih posjeda. Sam horonim Međimurje ne spominje se ni u jednoj slavenskoj inačici već samo u nekom od deskriptivnih latinskih oblika kojima se Međimurje opisuje kao prostor (otok) između rijeka Mure i Drave.

Na Ptolemejevoj Petoj karti antičkog svijeta koja prikazuje Ilirik mogu se pronaći brojni oronimi, hidronimi, ojkonomi i etnici, no ne i horonim na prostoru između Mure i Drave. Isti je slučaj i na kasnijim kartama poput Lazarusove karte Ugarske iz 1528. godine, karte Pannonie i Ilirika u Ortelijevu atlasu iz 1570. godine, Hirschvogelovoj renesansnoj karti Hrvatske iz iste godine, Laziusovoj karti Ugarske i Hrvatske iz 1556. godine, Busmancherovoj karti hrvatskih zemalja iz 1592. godine te Stierovoj karti Hrvatske iz 1664. godine. Prvi put horonim Međimurje u inačici „Insula seu Muraköz seu Megymorie“ nalazimo na karti Stjepana Glavača⁴ iz 1673. godine. On navodi latinsko ime Insula u značenju otok, mađarsko ime Muraköz u značenju područja uz Muru te slavenski horonim Megymorie u značenju otok. Iako na njegovoj karti Međimurje nije u cijelosti prikazano, donosi više toponima, a time i geografskih podataka o Međimurju od svih dotadašnjih karata. Nakon njegove karte uslijedile su i novije karte kao što su Walvasorova „Die ehre des Herzogthums Krain“ iz 1689. godine s geografskom kartom Hrvatske izrađenom na podlozi Glavačeve karte i horonimom „Muraköz seu Megymorie“, Cantellijeva karta Hrvatske iz 1690. godine s horonimom „Megimorie, o Isola Della Mura e Zeriniiana“ u značenju Međimurje ili otok Zrinskih te karta Josipa Bedekovića iz 1752. godine nazvana „Tabula topographica Insulae Muro-Dravanae“.

⁴ Stjepan Glavač (Varaždin, 1627. – Trnava, 1680.), isusovac, profesor filozofije i matematike, na karte je uz njemačku unio i hrvatsku milju.

Slika 1. Cantellijeva karta Hrvatske iz 1690. godine s horonimom „Megimorie, o Isola Della Mura e Zeriniana“⁵

Latinske deskriptivne horonime nalazimo i u listini iz 1226. godine u obliku „Inter Dravam et Muram“, ali i popisima župa Zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine u inačici „Intra Muram et Dravam“. Svi latinski deskriptivni horonimi koriste pojam otoka (Insula), bio on naveden ili izostavljen, i temelje se na ograničenju prostora hidrografskim granicama na Muri i Dravi koje su u prošlosti predstavljale značajnu komunikacijsku prepreku prema susjednim prostorima, čime su prostoru Međimurja dale obilježje izoliranosti koje je prema navedenom opisu karakteristično za otoke, iako zapadna granica Međimurja nije dominantno hidrografska. Poveznicu s apelativom „otok“ možemo naći u pisanim povijesnim i književno-povijesnim izvorima, i to u kontekstu etničke pripadnosti.

⁵ [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Me%C4%91imurje_\(Croatia\)_-_stari_zemljovid_iz_1690.jpg&oldid=459788729](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Me%C4%91imurje_(Croatia)_-_stari_zemljovid_iz_1690.jpg&oldid=459788729) (15. listopada 2020.).

Tako se u podacima o isusovačkim kandidatima⁶ iz Međimurja pronalaze podatci o etničkoj pripadnosti koja je najčešće „croata“, ali 1636. godine navedeno je i „slavus insulanus“, a 1669. godine i „Ungaro-croata patria insulanus“.

3. MEĐIMORJE

Prema Bartoliću⁷ horonim Međimorje predstavlja dijalektološku interpretaciju latinskog imena insula (otok Mursko-Dravski). Inačice na kajkavskom narječju koje se javljaju u povijesnim spisima jesu Mejmorje, Međmorje, Međimorje, a u novijim istraživanjima Anđele Frančić⁸ nalazi se i oblik Meymwrye iz 1570. godine. Tumačenje horonima Međimorje u značenju otok veže se uz hidrografska obilježja rijeke Mure koja je poplavlivala i meandrirala te stvarala riječne rukavce i manje ili veće ade te se apelativ međimorje najprije koristio za mursko priobalje da bi kasnije došlo do tranzicije u horonim Međimorje za čitav prostor tradicijske regije.⁹ Samo ime panonizam je nastao nakon doseljavanja Hrvata na prostor Međimurja, a sastoji se od praslavenskog prijedloga „medji“ i imenice „morje“, a znači otok.

Ovaj se oblik horonima smatra aktivnim sve do 19. stoljeća i prisutan je u kajkavskom jeziku i kajkavskoj književnosti. Bartolić navodi¹⁰ primjere iz djela Horvatzki detcze priatel. Mlajši Robinzon Antuna Vranića iz 1796. godine te ga citira. „Prez vszake najmanse szvoje pogibeli došli su k – Medymorju, koje sze zove Madeira.“

Oblik Međimorje koristi i Bedeković¹¹ u svom djelu *Natale solum magni ecclesiae doctoris sancti Hieronymi in ruderibus Stridonis occultatum* gdje navodi sljedeće: „Dixi paulo ante districtum hunc vocari Insulam Muro-Dravanam quamvis etiam per antonomasyam a principali ejusdem Castro Insula Chaktornyensis vocitetur quae in Sclavonico seu Croatico idiomate Medymorje, in Hungarico vero Muraköz appellatur.“¹²

⁶ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 296.

⁷ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 306.

⁸ <http://www.mtraditional.com/horonim.html> (22. ožujka 2016.).

⁹ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 300.

¹⁰ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 307.

¹¹ Josip Bedeković Komorski, hrvatski pavlin i povjesničar, autor knjige „*Natale solum magni ecclesiae doctoris sancti Hieronymi in ruderibus Stridonis occultatum*“.

¹² Prijevod Zdravke Martinić-Jerčić, prof., prema originalnom tekstu na poveznici URL 6: „*Rekao sam malo prije da se ovo područje zove Otok muro-dravski (koji netko naziva po antonomaziji prema njegovu glavnom dvorcu Otok čakovečki) i na slavonskom ili hrvatskom jeziku se naziva Međimorje, a na mađarskom Muraköz.*“

Bartolić¹³ navodi i dva primjera tekstova iz 19. stoljeća koji koriste horonim Međimorje, a djelo su rođenih Međimuraca, zbog čega Bartolić drži da su „... neovisniji od knjiških izvora“. To su tekst Stjepana Belovarija¹⁴ *Poeta, putnik međimorski dokončan na Kakinji vu mesecu augustu 806-a* te tekst Stjepana Mlinarića¹⁵ *Izpisanje Međimorja kakti zipke horvatskoga slovstva*.

Oblik Međimorje postupno nestaje početkom 20. st. uvođenjem štokavskog narječja kao osnove hrvatskog standardnog jezika. Kako je to razdoblje hrvatskog preporoda, a istovremeno u Međimurju razdoblje borbe protiv mađarizacije, uvođenjem štokavskih oblika htjelo se ukazati na hrvatsko podrijetlo stanovništva približavanjem međimorskog kajkavskog jezika hrvatskom standardu. Unatoč tome i u 20. st. nalazimo oblik Međimorje u literaturi, dijalektološkoj i usmenoj književnosti najčešće kao primjer organskog govora s ciljem postizanja određene ekspresije.¹⁶ Tako se ovaj horonim nalazi i u djelima hrvatskih književnika Krleže, Domjanića i Pavića.

4. MEĐUMURJE

Horonim Međumurje najmanje je zastupljen u literaturi i drugim izvorima. Sa stoji se od prijedloga *među* i imenice *Mura* te je u kontekstu hrvatskog standardnog jezika korektan. Pretpostavka je i da je nastao pokušajem približavanja kajkavskog narječja, pa tako i toponima, hrvatskom standardu. Rječnik hrvatskog ili srpskog jezika JAZU-a¹⁷ tako donosi navode pod natuknicama Međimurje i Međumurje: „... zemla među Murom (upravo među Murom i Dravom) u jugozapadnoj Ugarskoj“ te „...zemla koja se zove i Međumurje“. Sam se horonim počinje značajnije koristiti početkom 20. stoljeća, posebice ulaskom Međimurja u Kraljevinu Jugoslaviju, iako ga nalazimo već s jačanjem hrvatskog narodnog preporoda. Tako Bartolić¹⁸ navodi

¹³ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 297.

¹⁴ Stjepan Belovari (1688.–1760.), orguljaš i pjesnik te načelnik općine Donja Dubrava.

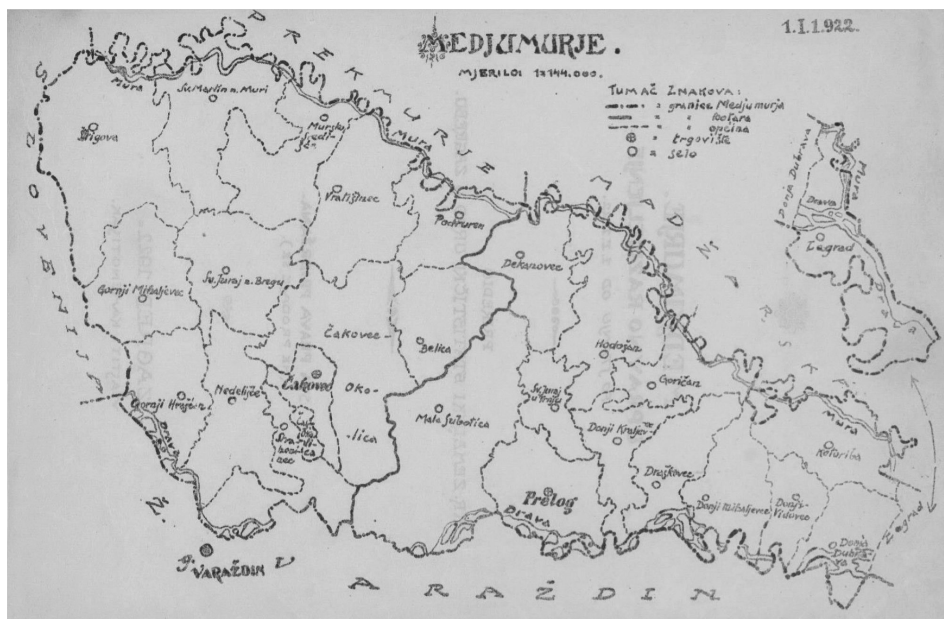
¹⁵ Stjepan Mlinarić (1814.–1876.), svećenik i hrvatski preporoditelj, autor rukopisa „Izpisanye Medymorja kakti Zibke Horvatzkoga Szlovztva“ iz 1834. godine.

¹⁶ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 298.

¹⁷ Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU, knjiga VI na str. 573. i 579.

¹⁸ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 298.

primjere Rudolfa Horvata¹⁹ koji 1907. godine objavljuje *Poviest Međumurja*²⁰ i Vinka Žganca²¹ koji je svoju zbirku hrvatskih pučkih popijevaka nazivao *Hrvatske pučke popijevke iz Međumurja*. Oba su autora bili nositelji narodnog preporoda i buđenja nacionalne svijesti kod Međimuraca i zalagali su se za ujedinjenje Međimurja s Hrvatskom, a zatim i s ostalim slavenskim zemljama te njihovo korištenje horonima Međimurje treba promatrati i u tom kontekstu. Na grafičkim priložima koji slijede možemo vidjeti da je početkom 20. st. korištenje horonima Međimurje bilo uobičajeno te ga nalazimo na vojnoj karti koja prikazuje akcije hrvatske vojske tijekom drugog pohoda za oslobođenje Međimurja 24. prosinca 1918. godine, ali i na karti *Glavnog pregleda razdjeljenja Međimurja iz 1922. godine*.

Slika 2. Karta Međimurja iz dokumenta „Međimurje: upravno razdjeljenje po stanju od 1. 1. 1922.“²²

¹⁹ Rudolf Horvat, hrvatski povjesničar i geograf, književnik i političar (Koprivnica, 1873. – Zagreb, 1947.).

²⁰ Izdanje istog djela iz 1944. nosi naziv *Poviest Međimurja*.

²¹ Vinko Žganec, hrvatski etnomuzikolog i melograf (Vratišinec, 1890. – Zagreb, 1976.).

²² Izvor: Kartografska zbirka NSK.

5. MEĐIMURJE

Međimurje je horonim koji je danas u svakodnevnoj, ali i službenoj uporabi i kao horonim najsjevernije hrvatske tradicijske regije i kao ime 20. hrvatske županije službenog imena Međimurska županija. Uporaba ovog horonima danas je neupitna u svakodnevnoj uporabi kako stanovništva Međimurja, tako i ostalih stanovnika Hrvatske. Sam horonim sastoji se od prijedloga međi i imenice Mura, što ga bitno razlikuje od ranije spomenutog oblika Međimorje u značenju otok. Razlika nije dakle samo u zvučnosti, već je ona i semantička. I dok su Belostenčev²³ i Sušnik-Jambrešićev rječnik²⁴ dali objašnjenje pojma međimorje u značenju otok, autori novijih rječnika poput Skoka²⁵ i Maretića ne prihvaćaju njihovo semantičko tumačenje, već horonim Međimurje povezuju s imenicom *međa* (Skok) ili prijedlogom *među* (Maretić) i hidronimom Mura. Danas se horonim Međimurje promatra kao hidronim i označava prostor između Mure i Drave koji je blago nagnut prema Muri. Rijeka Drava eponim je susjedne tradicijske regije Podravine, ali i istoimenog šireg nizinskog prostora uz desnu obalu rijeke. Ni jedan dio lijeve obale Drave u Hrvatskoj ne nosi to ime, već govorimo o Međimurju, prekodravlju i Baranji. To nas dovodi i do pitanja može li Mura biti eponim prostora svoje desne obale u Hrvatskoj, odnosno je li semantičko objašnjenje pojma međimorje u značenju otoka jedino ispravno? Bartolić²⁶ horonim Međimurje dovodi i u vezu s mađarsko-latinskim imenom Muraköz koji predstavlja reducirani oblik imena Insula Drava-Muraköz, pri čemu se s vremenom ustalio samo drugi dio složenice Muraköz u značenju područje između Mure. Hidronimsku podlogu nalazimo i u njemačkom imenu Murinsel, a iako je riječ o otoku, u imenu je naglašeno da je riječ o murskom otoku, što ovo ime bitno razlikuje od dijalektološkog imena Međimorje.

²³ Ivan Belostenec (Varaždin 1594. – Lepoglava 1675.), pavlin, hrvatski pjesnik, pisac, leksikograf, autor latinsko-hrvatskog rječnika *Gazophylacium seu Latino-Illyricorum onomatum aerarium*.

²⁴ Franjo Sušnik i Andrija Jambrešić, autori rječnika *Lexicon latinum inter pretatione illyrica, germanica et hungarica locuples* objavljenog u Zagrebu 1742.

²⁵ Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika iz 1972. godine.

²⁶ Z. BARTOLIĆ, n. dj., 303.

Slika 3. Granica na Muri i Dravi na Christophovoj karti iz 18. st.²⁷

Dr. Juraj Kolarić²⁸ u intervjuu je istaknuo da podrijetlo imena Međimurje ne treba tražiti ni u starim dijalektalnim izrazima ni u „otočnom“ položaju regije već na temelju najočitijeg suvremenog značenja pojma, a to je međa (granica) na Muri koja je u prošlosti, a i danas, predstavljala ne samo državnu već i etničku granicu prema susjednom, prvenstveno mađarskom prostoru.

6. ZNAČENJE HORONIMA MEĐIMURJA U PERCEPCIJI STANOVNIŠTVA

Toponimija je dio simboličkog krajolika i može se tumačiti kao kulturni tekst s dvostrukim sustavom označavanja označavajući lokaciju, ali i mrežu kulturnih odnosa.²⁹ Mnogi se toponimi, pa tako i horonimi prihvaćaju u recentnom obliku, pri

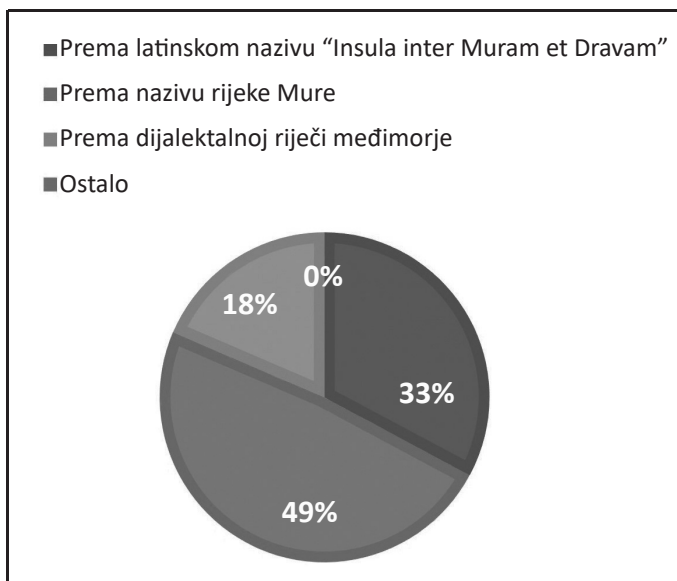
²⁷ Izvor: Kartografska zbirka NSK.

²⁸ Juraj Kolarić, teolog i crkveni povjesničar rođen u Međimurju.

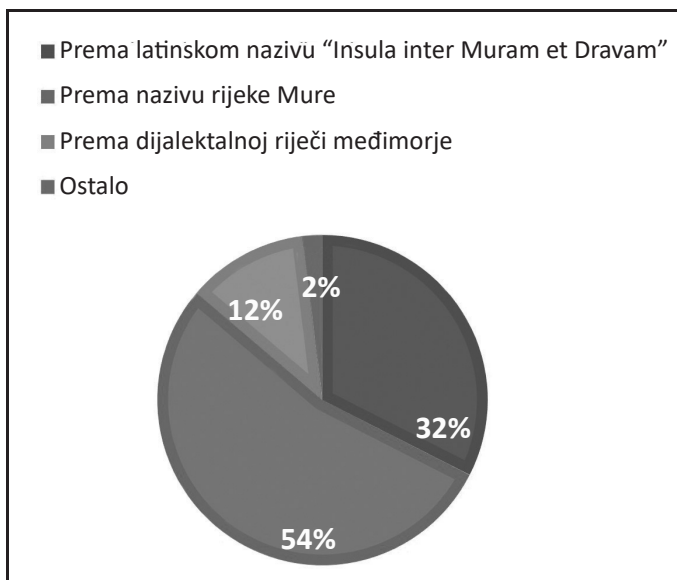
²⁹ Laura ŠAKAJA, *Uvod u kulturnu geografiju*, Leykam international d.o.o., Zagreb, 2015.

čemu većina stanovnika ne razmišlja o njihovu podrijetlu i značenju. Cilj anketnog ispitivanja stanovništva Međimurja, ali i ostalih stanovnika koji žive izvan njega, bio je osvijestiti važnost razumijevanja horonima Međimurja, potaknuti ih na razmišljanje pomoću kojeg će procijeniti koji je od ponuđenih odgovora po njihovu mišljenju točan ili dati svoj prijedlog. Ponuđeni odgovori bili su da horonim Međimurje dolazi od latinskog imena „Insula inter Muram et Dravam“, zatim da dolazi od imena rijeke Mure koja protječe regijom te naposljetku da dolazi od dijalektalne riječi „međimorje“ u značenju otok. Anketa je obuhvatila 329 ispitanika iz Međimurja te 671 ispitanika s područja Zagreba i Zagrebačke županije te Šibensko-kninske, Primorsko-goranske, Ličko-senjske, Osječko-baranjske i Virovitičko-podravske županije. Uzorak je slučajna, a željelo se prikupiti podatke od stanovništva iz različitih prirodnih i kulturnih cjelina Hrvatske. Analiza anketnih rezultata pokazala je da većina stanovnika (oko polovine ispitanika) Međimurja, ali i anketiranih izvan njega smatraju da je horonim Međimurje hidronim, tj. da je rijeka Mura ta koja obilježava cijelu regiju. Na drugom mjestu s otprilike trećinom ispitanika latinsko je ime „Insula inter Muram et Dravam“ kojem je bilo sklonije srednje te više i visoko obrazovano stanovništvo, što se može obrazložiti jednostavnim prijevodom latinskog deskriptivnog imena koji odgovara uobičajenoj definiciji Međimurja koja se i danas koristi u smislu prostora između Mure i Drave. Najmanje je ispitanika ime Međimurje povezalo s dijalektalnom riječi međimorje u značenju otok. Ovakav se rezultat očekivao na temelju intervjua gdje su horonim Međimorje svi sugovornici povezali s arhaičnim dijalektalnim imenom, ali ga nitko nije povezao sa značenjem otok niti znaju da ga itko danas koristi u tom značenju. Čak ni u međimurskom rječniku koji stvaraju sami Međimurci na stranici eMeđimurje³⁰ nije navedena imenica međimorje i njezin prijevod (otok) na standardni jezik.

³⁰ <http://emedjimurje.rtl.hr/medjimurski-rjecnik> (12. ožujka 2016.).

Slika 4. Rezultati anketnog istraživanja stanovnika Međimurja o podrijetlu horonima Međimurje

Slika 5. Rezultati anketnog istraživanja stanovnika izvan Međimurja o podrijetlu horonima Međimurje

7. RASPRAVA I ZAKLJUČCI

Kao što je u naslovu rada navedeno, njime se želi proširiti kontekst pri tumačenju horonima najsjevernije hrvatske tradicijske regije, prvenstveno terenskim istraživanjem. Osnovno pitanje koje se postavlja odnosi se na odabir samog horonima. U službenoj je uporabi horonim Međimurje, koji je danas općeprihvaćen te ujedno korišten i u službenoj upravno-političkoj regionalizaciji prostora pri imenovanju Međimurske županije. Najveći dio dosadašnjih radova, posebice Bartolićev, bavi se horonimom Međimorje, koji on preporučuje za korištenje, u značenju otoka. Ovo značenje nema uporište u geografskom diskursu, posebno ne u izvornom značenju vezanom uz more, no može se tolerirati u prenesenom značenju percepcije prostora izoliranog vodom, iako bi u tom kontekstu bio prihvatljiviji pojam poluotoka (peninsula) jer zapadne granice Međimurja nisu dominantno hidrografske. Stari kartografski prikazi koriste latinski pojam *Insule*, no ne samostalno, već dodajući geoprostornu lokaciju navodeći rijeke Muru i Dravu ili neki drugi opis prostora. Na istom su tragu i mađarska i njemačka imena regije koja sadrže jasno naveden hidronim Mura (*Muraköz*, *Murinsel*). Provedeno terensko istraživanje, intervjuom i anketom, ukazuje na to da današnje stanovništvo Međimurja apelativ Međimorje ne prepoznaje u značenju otoka, već ga percipira kao dijalektalno ime svoje tradicijske regije. Starija istraživanja horonima Međimurje ukazivala su također na njegovu hidronimsku osnovu,³¹ a ona je i danas prisutna u mnogim tumačenjima. Značenje imena Međimurje treba stoga razlikovati od imena Međimorje i ukazati na njegovu hidronimsku podlogu koja se time ne suprotstavlja tumačenju horonima Međimorje u značenju otok. Suštinski problem dakle nije obrazloženje značenja ovih horonima već opravdanost njihova korištenja. Autori poput Bartolića, koji se oslanjaju na starije književne izvore koji apelativ međimorje koriste u značenju otoka pri čemu se pozivaju na opisne latinske horonime vidljive na starim zemljovidima, podržavaju horonim Međimorje. Apelativ međimorje se međutim

³¹ Mijo Lončarić u radu *Osvrt na Bartolićeve jezikoslovne stranice* navodi da je i Bartolić ranije smatrao da horonim Međimurje ima hidrografsku podlogu: "... nameće se i zaključak da je naziv Međimurje potpuno autohtoni da su ga Slaveni, Hrvati, stvorili po dolasku u ove krajeve, od hidronika (?) Mura, izraza koji im je bio nepoznat, i svog sufiksa i prefiksa. – Ipak je, ako se želi izvesti etimologija, potrebno vratiti se pitanju: odakle kraju koji se nalazi između dviju raznoimenih rijeka naziv koji u sebi sadrži samo jedno od imena tih rijeka?".

već više od stoljeća u regionalnim govorima ne koristi u značenju otoka i kao takvo ga stanovništvo i ne percipira, već pojam otoka veže uz povijesne izvore i latinsko ime *insula*, a današnje ime Međimurje povezuje s rijekom Murom, odnosno smatra da ima hidronimsku osnovu. S obzirom na to da je rijeka Drava u Hrvatskoj eponim desne obale bilo da je riječ o geomorfološkom elementu (dolina) ili tradicijskoj regiji, dijelovi državnog teritorija na njezinoj lijevoj obali ne nose to ime, već govorimo o Međimurju, prekodravlju i Baranji. Kada je riječ o rijeci Muri, tada u susjednoj državi imamo tradicijsku regiju Prekmurje koja sadrži istu hidronimsku osnovu kao i Međimurje u Hrvatskoj.

LITERATURA I IZVORI

- 1/ Zvonimir BARTOLIĆ, Toponim Međimurje, Sjevernohrvatske teme, knjiga 5., studije i rasprave, Matica hrvatska, Čakovec 1998., 281-307.
- 2/ Danijel JUKOPILA, „Rijeka Mura – čimbenik oblikovanja regionalnog identiteta“, Ekonomska i ekohistorija, 9 (9), Samobor 2013., 56-66.
- 3/ Danijel JUKOPILA, „Međimurje – razine prostornih identiteta pogranične tradicijske regije“, doktorski rad, Zagreb 2017.
- 4/ Mijo LONČARIĆ, „Osvrt na Bartolićeve jezikoslovne stranice“, KAJ, XLIII, Zagreb, 2010., 1-2.
- 5/ Laura ŠAKAJA, Uvod u kulturnu geografiju, Leykam international d.o.o., Zagreb 2015.
- 6/ <https://medjimurje.hr/aktualno/glas-javnosti/tocno-je-i-medimurje-i-medumurje-i-medimorje-2923/> (8. ožujka 2016.)
- 7/ <https://medjimurje.hr/aktualno/glas-javnosti/medimurje-ili-medimorje-422/> (8. ožujka 2016.)
- 8/ <http://www.mtraditional.com/horonim.html> (12. ožujka 2016.)
- 9/ <http://emedjimurje.rtl.hr/medjimurski-rjecnik> (12. ožujka 2016.)
- 10/ [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Me%C4%91imurje_\(Croatia\)_-_stari_zemljovid_iz_1690.jpg&oldid=459788729](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Me%C4%91imurje_(Croatia)_-_stari_zemljovid_iz_1690.jpg&oldid=459788729) (15. listopada 2020.)

MEĐIMURJE, MEĐIMORJE, MEĐUMURJE – CONTRIBUTION TO THE KNOWLEDGE OF NAME OF THE CROATIAN TRADITIONAL REGION

The name Međimurje with its symbolic function for most respondents during the interview was clearly defined by the location of the region along the Mura River, and the only doubt was to use it in the official version of Međimurje or in the archaic and, according to many, dialectal expression Međimorje. The problem of this name is much more complex, although there are not many papers on this topic. The most comprehensive and complex is the work of Z. Bartolić (1998), which is based on an interdisciplinary approach combining knowledge of linguistics, history, literary history and geography, but is not monitored and based on field research, which was conducted during the preparation of this paper. The basic thesis of his work is that the correct name of the region would be Međimorje, where the name itself is interpreted with the appellation „otok“ in dialectal speech. This interpretation is proven by examples from older literature where it is used in the meaning of island (otok), alluding to the hydrographic boundaries of Međimurje, which throughout history have been a significant communication barrier to neighboring areas, and thus enhanced the sense of isolation characteristic of an island. The term island is also found in the Latin version of *Insula*, which in various variations is found in older literature, especially on old maps, but never independently but in variations with the names of the rivers Mura and Drava. At the same time, foreign sources, especially in the languages used in Međimurje in certain periods, such as the German *Murinsel* meaning Mura Island or the Hungarian *Muraköz* meaning the area along the Mura, contain the name of the river as the basic determinant of the name. It is interesting that none of the interlocutors in the interview knew the translation of the word Međimorje (island), but they all interpreted it in the Međimurje way of pronunciation, ie “in the local language”. The survey showed that the majority of residents in Međimurje (49%) and beyond (54%) believe that the name Međimurje is associated with the name of the Mura River, almost a third believe that the name comes from the Latin *Insula inter Muram et Dravam*. These are also those from the group of older respondents with higher education and their answer is the result of a translation from Latin that clearly defines the area, and the least of those who interpret it as a translation of the dialect name Međimorje into a standard language (18% in Međimurje and

12% outside it). The research does not confirm Bartolić's thesis, which he presented as an opinion and a kind of recommendation, but confirms the thesis about the Mura River as the backbone of Međimurje, despite the fact that the Drava River has the same border position. However, the Drava is an eponym to the neighboring traditional (Podravina), but also natural region (Podravina in the sense of a lowland along the Drava River) on its right banks.

Key Words: horonim; Međimurje; Međumurje; Međimorje; insula;